

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum illud cuius essentia totaliter perit vel per
annihilationem, vel per corruptionem possit virtute diuina idem numero
reparari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

quod corpus sit causa istius vnionis, nec anima sicut alii arguunt, sed agens quod reparat, vt dicunt, eandem formam corporis organici, igitur &c.

9 Ad rationes eorum respondendum est. Ad primam quando dicitur quod agere & materia seu subiecto remanentibus eisdem secundum numerum oportet effectum esse eundem secundum numerum. Dicendum quod non est verum quia si vnitas agentis & materia seu subiecti fuisset ad vnitatem effectus, tunc sequeretur quod eadem numero circulatorio caeli quae fuit heri esset hodie & cras & sic semper, quia idem eorum numero manet, & intelligentia eadem numero mouens, hoc autem est absurdum ipsi etiam sibiipsis contradicunt, quia in alio loco dicunt quod si in aliquo instanti appropinquaret ignis huic ligno, generaret hunc ignem, & si in eodem instanti appropinquaret alius ignis eidem ligno generasset illum eundem ignem numero, ergo secundum eos diuersitas agentium secundum numerum non causet diuersitatem numeralem effectus, quare nec identitas identitatem, igitur supposito eodem subiecto & eodem agente secundum numerum non est necesse effectum esse eundem secundum numerum. Quod autem dicit Philotophus 8. metaphysice quod diuersitas in effectibus est ex diuersitate agentis vel materiae, intelligendum est de diuersitate speciei, sicut & Philosophus exemplificat de archa & lecto quae sunt ex ligno propter aliam & aliam formam existentem in mente artificis quae mouet ad vtrumque, sed pluralitas numeralis effectuum non cadit sub illa regula.

10 Ad aliud argumentum dicendum quod entitas & vnitas effectus existentis in tribus signis temporis dependet per se a causa conseruante, & ab actione per quam conseruatur quae actio interruptitur si effectus sit in primo signo, & non in secundo, actio autem interrupta & maxime naturalis non potest per naturam eadem numero redire, quare nec terminus actionis.

11 Alii tamen dicunt contra hoc quod non oportet si motus vel actio non sit eadem numero quod terminus non sit idem numero, quia duo motus differentes secundum speciem, vt motus circularis, & motus rectus possunt esse ad eundem locum numero, vt patet ex 7. Phy. Item Augustinus de trinitate, cap. 9. dicit quod generatio vniuoca & aequiuoca possunt ad idem terminari, aliqua enim sunt quae possunt generari ex putrefactione, & nihilominus ex propagatione. Item in proposito resurrectionis & propagatio naturalis ad idem numero terminatur, & tamen sunt diuersae actiones differentes secundum speciem, & ideo non sequitur mutatio, vel actio non vna, ergo non est vna forma.

12 Ad primum istorum responsum fuit prius, & similiter ad tertium, quod non est simile de actionibus, quarum quaelibet producit terminum actionis vt sit, & de actionibus quarum neutra vel saltem altera non producit terminum vt sit, sed vt sit hoc vel aliud in ipso, pluralitas enim primarum actionum necessario ponit pluralitatem terminorum, non autem pluralitas secundarum, quales sunt duo motus locales, & generatio vel resurrectio.

13 Ad secundum dicendum quod non fuit intentio Augustini quod productum per propagationem & postea corruptum possit idem numero reparari per putrefactionem vel eouerso, nec quod propagatio & putrefactio possint concurrere ad idem numero producendum, ita quod per quamlibet actionem producatur totum, haec enim sunt impossibilia, sed voluit dicere quod aliqua sunt quae secundum suam speciem possunt per propagationem produci, vel per putrefactionem, quod non est contra propositum nostrum.

14 Ad rationes principales dicendum. Ad primam quod negatio praecedens productionem rei & sequens sunt eiusdem rationis quantum est de natura negationis, & secundum hoc neutra impedit productionem rei, sed sequens negatio non quatenus negatio solum, sed quatenus interrumpens entitatem rei praexistens facit quod productio sequens non est eadem cum praecedente, propter quod nec res producta potest esse eadem, hoc autem non facit negatio praecedens.

15 Ad secundum dicendum per interemptionem minoris, quia permanentia rei non est posterior eius vnitate, imo magis est prior, quia permanentia non est nisi entitas rei,

rem enim permanere non est aliud quam rem esse, & tantum permanere est tantum esse, sicut ergo entitas est aliquo modo prior vnitate, quia vnitas super entitate addit indiuisiorem, sic permanentia quae est eadem cum entitate est prior vnitate, & ideo variatio permanentiae variat vnitatem, igitur &c.

QUESTIO TERTIA.

Vtrum illud cuius essentia totaliter perit vel per annihilationem vel per corruptionem possit reparari: tunc diuina enim numero reparari.

Thom. quodlib. 4. q. 3. 20. Opusc. 9. q. 82. Hen. quodlib. 7. q. 14.

TERTIO quaeritur, vtrum illud cuius essentia perit totaliter per annihilationem vel in parte per corruptionem (vt sunt oia corporalia sub homine) possit virtute diuina idem numero reparari. Et arguitur quod sic. Nam cui non repugnat esse nunc & prius, ei non repugnat fieri nunc & prius, quia fieri ordinatur ad esse, sed angelo vel lapidi non repugnat esse nunc & prius, ergo nec fieri nunc & prius, hoc autem non potest esse sine materiae annihilatione vel corruptione, ergo Deus potest esse lapidem corruptum vel angelum annihilatum eundem secundum numerum reparare.

2 Item si mundus esset annihilatus, Deus posset eundem saltem secundum speciem reparare, sed reparat eundem mundum secundum speciem necessario repararet aliquam partem eius eandem secundum numerum, ergo &c. Probatio minoris, quia aliqua species sunt in quibus non potest esse nisi vnus indiuiduum, vt in angelis, illas ergo oportet reparare secundum idem indiuiduum quod praecessit.

3 Item sicut se habet locorum ad locum, ita temporale ad tempus, sed Deus posset facere quod corpus corruptibile sit in locis distantibus, dato quod non sit in loco medio, vt patet de corpore Christi existente in caelo, & in sacramento altaris, ergo similiter posset facere, quod res temporalis sit in diuersis temporibus distantibus, dato quod non sit in tempore medio, hoc autem non potest fieri nisi per reparatio nem rei corruptae, ergo &c.

4 Item agens manens idem numero secundum se, & secundum omnia quae concurrunt ad actionem qualitercumque potest idem numero facere, sed supposito quod mundus sit nunc annihilatus, & quaecumque pars ipsius Deus esset idem qui prius erat antequam mundum faceret, vel aliqua in mundo, & eodem modo se haberet in se & in omnibus concurrentibus ad actionem qualitercumque, quia nihil concurreret ad productionem cuiuscumque rei, nisi Deus in quo nulla potest esse varietas, ergo deus posset facere vel reparare eundem mundum quem fecit prius vel aliquam partem eius, si esset annihilata.

5 Item probatur idem per Augustinum de Ciui. dei, vbi dicit quod si ipsa materia de qua homo factus est, decidisset in omnino nihilum, & non mansisset in vllis naturae latebris, adhuc posset Deus eandem numero reparare.

6 Item si illud quod corruptum est non potest idem numero reparari, sequitur quod omnia accidentia quae fuerunt in homine & non remanent in anima separata, erunt alia secundum numerum in homine resurgente. Hoc autem est inconueniens saltem de propria passione, non enim videtur possibile, quod idem subiectum numero habeat vicissim aliam & aliam passionem propriam numero, quare &c.

7 **IN CONTRARIUM** arguitur sic, quia non minoris virtutis est Deus respectu successiuorum quam respectu permanentium, sed Deus non potest reparare successiuam corrupta ita vt sint eadem secundum numerum vt communiter ponitur, non enim potest idem motus numero reparari, ergo nec permanentia.

8 **RESPONSIO.** Sicut tactum est in vltimo argumento, entium quaedam sunt permanentia, vt angelus, bos, lapis. Quaedam vero transientia, vt motus & tempus, & illa quae ad motum & tempus pertinent vt sunt illa quae secundum naturam non possunt secundum idem pluries sumi, ergo primo inquireretur de successiuis & transientibus, an possint eadem secundum numerum reparari, & postea de permanentibus.

9 Quantum ad primum est communis opinio quod successiuam non possunt eadem numero reparari. Cuius ratio assignatur duplex. Prima est, quia illud quod ad sui

vnitatem essentialem requirit continuationem durationis non potest esse idem interrupta duratione, sed omne successuum (vt motus & tempus) requirit ad sui vnitatem essentialem continuationem durationis, quia sua vnitas est sua continuitas, ergo interrupta sua duratione non potest esse idem numero. Secunda ratio talis est, ponatur quod aliquis moueatur ab a in c per b, si motus posset idem secundum numerum reparari, sequeretur quod quado mobile motum est ab a vsque b, & deinde mouetur a b in c, & tunc posset primus motus quo mouebatur ab a in b reparari, hoc autem est impossibile, quia tunc idem moueretur simul diuersis motibus eiusdem speciei, & iterum plures partes eiusdem motus essent simul quorum vtrumque est impossibile, ergo impossibile est eundem motum numero reparari.

10. Quicquid sit de conclusione, rationes tamen istae sunt facillime solubiles. Cum enim primo dicitur quod omne successuum ad sui vnitatem essentialem requirit continuationem eo quod sua vnitas est sua continuitas. Dicendum quod continuitas quae requiritur ad vnitatem motus non est continuitas eius cum alio motu, quia sine hac quilibet motus est vnus in se, nec est continuitas eiusdem motus ad seipsum, quia idem non continuatur sibi ipsi, sed est continuitas partium constituentium vnū motum, sola igitur interruptio huic continuitati opposita soluit vnitatem motus. Nunc est ita quod interruptio quae est inter primum motum & eius reparationem non solueret illam continuitatem nec esset ei contraria. Ponimus enim quod sicut prima vice partes motus fuerunt continuatae, ita & in eius reparatione, interruptio ergo quae poneretur solum argueret quod motus primo existens & postea reparatus, non essent duo motus continuati confluentes per suam continuationem vnū tertium motum, sed non argueret quin esset idem motus prius existens, & postea reparatus, quod autem plus assumitur, videlicet quod motus ad vnitatem sui requirit continuitatem essendi. Dicendum quod continuitas essendi quae requiritur motus non est quod sit continuus & semper, alioquin nunquam terminaretur, sed est quod continetur duret quantum ad se, & hoc potest poni, dato quod motus corruptus idem numero repararetur, quia tam prima vice quam secunda ponitur quod eius duratio esset continua successione suarum partium.

11. Secunda ratio clare deficit, cum enim dicitur quod si Deus posset reparare eundem motum secundum numerum tunc prima pars motus quae transit ab a in b posset reparari dum adhuc vltima pars duraret, scilicet ab in c. dicendum quod non est verum, quod etiam patet in permanentibus, si enim poneremus quod deus posset reparare albedinem corruptam in aliquo cui successisset nigredo opposita vel alia albedo numero differens a prima tamen non diceremus quod deus posset reparare eadem albedinem stante nigredine in eodem subiecto vel alia albedine numero differente, non enim possunt esse opposita in eodem subiecto si mul nec duo accidentia solo numero differentia. Similiter in proposito prima pars motus non potest reparari manente secunda, sed hoc argumentum nullum est, non potest hoc modo reparari, ergo nullo modo, sed est fallacia consequentis procedendo a destructione inferioris ad destructionem superioris. Aliquid enim implicat contradictionem vno modo quod non implicat alio modo.

12. Dicendum est ergo aliter quod successiva vel transeuntia differunt a permanentibus in duobus ex quibus poterimus arguere ad propositum. Prima differentia est quia res permanentes duratione sua non interrupta potest pluries sumi secundum se totum, & secundum quamlibet partem sui vt homo vel lapis, successiva vero & generaliter omnia transeuntia non possunt pluries sumi secundum se nec secundum aliquid sui duratione sua non interrupta, vtrumque autem interrupta possunt iterato sumi inquireretur postea quia hoc quaerit quaestio. Nunc autem sumamus absque petitione illud quod de se clarum est, vt patet inducendo in omnibus. Secunda differentia est, quia res permanentes sunt res propriae & simpliciter vt homo, lapis, albedo & nigredo, & sic de ceteris. Res autem successivae vel transeuntis non sunt res propriae & simpliciter, sed solum sunt quaedam rerum habitudines vel quidam reales modi essendi, cuius probatio est, quia illud quod adueniens alicui non

reddat ipsum magis compositum quam prius non est proprie res & simpliciter, sed talia sunt omnia transeuntia & successiva vt motus, tempus & huiusmodi, non enim compositum est magis compositum dum mouetur quam si staret, quia motus ad locum nihil variat circa rem, vt dicitur. 2. Physic. & idem est de motu ad formam quantum est praecise de natura motus, quia nullam compositionem ponit secunda dum se circa subiectum praeter illam quae est forma terminantis motum & est res permanens.

13. Ex prima differentia arguitur sic, minus est rem iam existentem conservare ne corrumpatur quam corruptam reparare, sed in successivis & transeuntibus Deus non potest rem conservare ne corrumpatur, ergo fortiori ratione nec potest corruptam reparare. Maior videtur manifesta. Sed minor probatur, si aliquod successuum vel transeuntis dum est posset conservari in esse ne corrumpatur tunc posset pluries sumi & sic esset permanens & non transiens.

14. Sed diceret aliquis quod de ratione transeuntis est quod non possit pluries sumi continuus & non interrupta sua duratione, quia tunc esset stans & non transiens, sed nihil prohibet quin pluries posset sumi ea interrupta, nec propter hoc erit stans sed qualibet vice erit fluens & transiens, propter quod maior videtur falsa, quia magis est contra rationem successivam vel transeuntis quod possit permanere ne corrumpatur quam quod possit reparari postquam corruptum est.

15. Sed illud non valet, quia si idem successuum puta idem motus numero posset reparari verum esset dicere quod mobile subiectum bis esset motum realiter, illud autem non diceretur ratione numerationis subiecti quia illud est vnū, nec ratione numerationis spatii quod simpliciter est vnū, ergo oportet quod sit ratio numerationis motus vel durationis eius, vel mensurae extrinsecae, si ratione numerationis motus habetur propositum, quia omnis realis numerus est plurium realiter & ita motus praecedens & sequens non essent vnus motus realiter sed plures, quod est nostrum propositum. Si autem dicitur quod hoc est propter numerationem durationis in idem redit, quia duratio motus non est aliud quam motus. Et ideo si vnū numeratur realiter & reliquum, nec ratione mensurae extrinsecae vel cuiuscumque alterius extrinsecae, quia Deus posset facere quod solum esset motus primi mobilis & illum posset interruptum pere & iterato reparare. Et esset verum dicere quod cōsum esset realiter bis motum non per numerationem alicuius mensurae extrinsecae, quia nulla esset, nec per numerationem subiecti vel spatii aut mouentis, ergo per numerationem motus vel durationis quod idem est. Item eundem motum posset reparari vel simpliciter est impossibile vel est simpliciter possibile, si sit possibile simpliciter ergo possibile erit fieri virtute naturae. Probatio, quia quando cumque aliquis effectus est simpliciter possibilis & causa est aequae potens nunc sicut prius tunc ex tali causa potest idem effectus produci nunc sicut prius, si ergo reparatio eiusdem motus sit effectus simpliciter possibilis, ergo causa naturalis quae primo fecit motum, & eo corrupto remanet aequae potens vt prius posset eundem motum secundum numerum reparare. Hoc autem est falsum, relinquatur ergo quod reparatio eiusdem motus secundum numerum est effectus simpliciter impossibilis. Talis autem effectus subterfugit omnem causam, ergo per nullam virtutem posset idem motus numero reparari. Item si motus idem numero reparari posset, eodem modo posset & tempus, & sic dies quae praeteriit posset statim reparari, & non solū semel, sed semper, & ita totus decursus temporis esset quod duraret in infinitum, non esset realiter nisi vnus dies, imò nisi vna hora vel breuissima pars vnus horae, quia idem argumentum potest fieri de hora vel de parte horae sicut de tota die, quae omnia sunt absurda, quare &c.

16. Ex secunda differentia sic arguitur, licet idem subiectum possit successivae esse sub oppositis formis, vel habitudinibus, impossibile tamen est, & contradictionem implicat quod oppositarum formarum vel habitudinū vna sit alia, neque simul, neque successivae, sicut possibile est quod eadem aqua primo sit calida, & postea frigida, vel quod idem homo sedeat, & postea stet, sed impossibile est quod caliditas sit frigiditas, vel quod sedere sit stare,

DDD sed

sed si idem successuum vel transiens repararetur, sequere-
tur quod una habitudo esset alia, ergo impossibile est quod idem
successuum vel transiens reparatur. Minor probatur, quia
sicut dictum fuit, successiva non sunt proprie res, sed rerum
habitudines, sicut motus essentialiter est successio vel ha-
bitudo successione mobilis in loco, & per eandem ratio-
nem partes motus sunt essentialiter partes successione,
partes autem successione sunt prius & posterius, vel po-
tius prioritas vel posterioritas, ita quod quando dicitur quod
una pars motus est posterior, & altera prior, non est prædi-
catio denominationis alicuius habitudinis addita ad par-
tes motus, sed est essentialis, mobile enim potest dici de-
nominatione addita quod sit prius vel posterius in hac
parte loci quæ in illa, sed ipsius motus una pars non potest
dici prior & alia posterior denominatione addita, sed
sunt essentialiter ipsa habitudo prioritatis & posteriorita-
tis existentis mobilis secundum aliam & aliam partem loci,
sicut motus est essentialiter successio eius per totum locum,
si ergo pars motus quæ præterit posset reparari iterum verè
habitudo posterioritatis efficeretur habitudo prioritatis,
quod est impossibile ut dictum fuit. Patet ergo quod suc-
cessiva ut tempus & motus, non possunt eandem secundum
numerum reparari.

17 **V I S O** ergo quod successiva & transientia non pos-
sunt eadem numero reparari, videndum est an hoc sit possi-
bile in permanentibus. Et videtur (salvo meliori iudicio,
& salva reverentia potestatis diuini, cui subest omne quod
est possibile) quod nullum permanentes corruptum potest idem
numero reparari, quod potest ad præsens probari tripliciter
vel quadrupliciter. Primo sic, non plus potest Deus agens
per voluntatem, quam si ageret ex necessitate naturæ, sed
si Deus ageret de necessitate naturæ, non posset rem corrup-
tam eandem numero reparare, ergo nec agens per volun-
tatem. Maior patet, quia potest recipere potentiam, eandem
autem potentiam supponimus in Deo si ageret ex neces-
sitate naturæ quam habet agens per voluntatem, voluntas
enim non addit nec auget potentiam, imò quicquid potest,
per solam potentiam potest, sed per voluntatem habet quod
potentia secundum formam voluntatis exeat in actum,
unde per voluntatem non habet nisi libertatem utendi po-
tentia, quam non haberet si ageret ex necessitate naturæ,
unde Philosophi qui posuerunt Deum agere ex neces-
sitate naturæ posuerunt in eo tantam potentiam, sicut nos po-
nimus, scilicet infinitam, & sic patet maior, sed minor de-
claratur, quia si Deus ageret ex necessitate naturæ, licet
ageret per potentiam infinitam, ageret tamen modo alio-
rum agerum naturalium, propter quod licet posset produ-
cere perfectiorē effectum quam alia, non tamen posset re-
parare corruptum sicut nec alia. Et confirmatur, quia pa-
ter in diuinis generat filium ex necessitate naturæ, & ab
omnibus conceditur quod si generatio diuina interrumpere-
tur & iteraretur quod esset alia generatio & alius filius.
Et si hoc esset in Deo respectu diuinorum, fortiori ratio-
ne esset in eo respectu creaturarum.

18 Secunda ratio talis est, agens naturale non potest
reparare idem secundum numerum, ergo nec Deus, antequam
supponitur ex præcedenti questione. Probatio con-
sequentiæ, quia si agens naturale non posset reparare idem
secundum numerum, Deus verò posset, hoc erit vel pro-
pter differentiam virtutis agentis, vel propter differentem
modum agendi (ex parte enim termini non potest esse diffe-
rentia, cum ponatur idem terminus respectu vtriusque agē-
tis & actionis) non propter differentem modum agendi, ut
pote quia Deus agit sine motu & mutatione, natura ve-
rò non, quia in reparatione rei quoad formam corruptam
a quocumque fiat est vera mutatio, quia subiectum se habet
aliter nunc quam prius, scilicet materia recipiens formam qua
prius fuit spoliata, unde si lumine corrupto Deus repara-
ret ipsum esset vera mutatio, sicut si sol repararet ipsum.
Item quod aliquid rei remaneat idem numero magis vide-
tur facere ad hoc quod illud cuius erat pars possit redire
idē numero quā si nihil remaneret, quia plus est reparare
vtramque partem quam alteram, sed in motu & mutatione rei cor-
ruptæ aliquid remanet, scilicet materia vel subiectum, in anni-
hilatione autem angeli nihil remaneret, ergo facilius vi-
detur esse quod res corrupta reparatur per motum & mu-
tationem, quam res annihilata per creationem vel recrea-

tionem, ergo modus agendi per motum & mutationem
non impedit agens naturale pluraquam diuinum, quin pos-
sit idem numero reparare. Item nec propter differentem
virtutem agentis, utpote quia Deus agit infinita virtute,
agens verò naturale finita, quia effectus finitus qui se-
cundum speciem potest produci a virtute finita nunquam
exigit infinitam virtutem in causa sua nisi propter mo-
dum quo producitur, puta si produceretur per creationem
vel alio modo, qui creaturæ non competit, sed omnis for-
ma naturalis in rebus generabilibus & corruptibilibus
excepta anima rationali est quidam effectus finitus, qui se-
cundum suam speciem potest produci virtute finita, & pro-
ducitur, ergo nunquam requirit in producte infinitam
virtutem, nisi produceretur tali modo qui creaturæ non cō-
petit, sed productus eius in sua reparatione etiam si fiat a
Deo est per veram mutationem, sicut si fieret a creatura, ut
statim dictum est, ergo reparatio rei corruptæ non requi-
rit necessarium virtutem infinitam. Differentia igitur virtu-
tis infinitæ in agente non potest esse causa, quare deus pos-
set idem in numero reparare, non autem natura. Quid ergo
est causa quare natura non possit? absque dubio dicitur
esse illud quod rangit Philosophus. de generatione, scilicet quod
idem manens idem semper est naturam facere idem, ad hoc
autem quod agens faciat idem numero oportet quod maneat
idem in se quoad virtutem, & idem in habitudine ad passum
vel producta quoad actionem. Cum autem actio naturæ in-
terrumpitur, non manet eadem habitudo agentis ad pas-
sum vel productum, nec habitudo eadē reparari potest ut
prius probatum est, & ideo non potest reparari idem produ-
ctum secundum numerum. Istud etiam inuenitur in Deo per
cōparationem ad ea quorum substantia deperit in toto vel in
parte, quia actio dei in creaturam interrumpitur, & ideo non
manet eadē habitudo Dei agentis ad creaturam pro prima
rei productione, & eius reparatione, & hac ratio cōmuni-
nis est ad ea que sunt successiva & permanentia.

19 Tertia ratio talis est, idem locus acquiritur pluri-
bus motibus localibus, sed eadem forma secundum natu-
ram non acquiritur pluribus actionibus, & causa est, quia
motus non terminatur ad locum ut sit, sed ut mobile sit in lo-
co, & ideo non oportet locum variari secundum se variato
motu ad locum, sed oportet naturaliter formam variari vari-
ata actione per quam forma acquiritur. Ex hoc potest sic ar-
gui, si eadē forma numero pluribus actionibus in mate-
ria fiat, oportet quod vtraque actio vel saltem altera termina-
tur ad formam non ut sit simpliciter, sed ut sit in materia vel
subiecto. Et propter hoc ad eadem formam terminatur gene-
ratio hominis & resurrectio eius, quia vel vtraque actio
vel saltem altera terminatur ad animam, non ut sit simplici-
ter, sed ut sit in materia, sed in his quorum substantia deper-
dit vtraque actio, productio & reparatio terminatur
ad formam ut sit, & non solum ut sit, in hoc scilicet in mate-
ria vel subiecto, ergo impossibile est quod hæc duæ actiones
terminentur ad eandem formam.

20 Quarta ratio est talis, quia si Deus causaret ange-
lum, & postea annihilaret, ac deinde repararet, verum es-
set dicere quod angelus fuit bis realiter, hoc autem non
esset numeratione agentis, puta dei qui vnus est, nec cui-
uscumque alterius extrinseci ab angelo, quia si Deus nihil
fecisset nisi angelum quem annihilaret postea reparasset,
adhuc esset verum dicere quod angelus bis fuisset, quod non
posset verificari nisi numeratione angeli, vel durationis
eius, quod idem est, quare &c.

21 Posset etiam ad idem addi alia ratio facta in præ-
cedenti, scilicet quod eandem formam, puta idem lumē reparari,
aut est possibile simpliciter, vel simpliciter impossibile, &
deducatur ut prius, videtur ergo quod quorum substantia de-
perit in toto vel in parte, non possunt eandem secundum nu-
merum reparari, siue sint successiva, siue permanentia, &
hoc expresse dicit Frater Thom. lib. 4. d. 44. art. 1. in sol. 1.
argumenti quod fuit tale, vnus homo non est plura ani-
malia, ergo si non est idem animal non est idem homo
numero, sed ubi non est idem sensus non est idem animal,
quia animal diffinitur per sensum primum, scilicet tactum,
sensus autem non manet in anima separata, ergo non possunt
idem numero resumere. Ad quod responderet quod illa
ratio optime concludit contra illos qui ponunt animam sen-
sitivam & rationalem diuersas in homine, quia secundum
hoc

hoc anima sensitiva esset in homine corruptibilis sicut in aliis animalibus, unde in resurrectione non esset eadem anima sensitiva, nec idem animal, nec idem homo: si autem ponamus quod eadem anima secundum substantiam sit rationalis & sensitiva nullas ex hoc angustias patiemur, quia animal definitur per sensum, qui est anima sensitiva, sicut per formam essentialem, licet per sensum, qui est potentia cognoscatur eius definitio, anima autem sensitiva quantum ad essentiam manet sicut & rationalis, cum sint idem. Hæc sunt verba eius, ex quibus patet clarè quod intentio eius est quod ea quorù substantia in aliquo deperit, non possunt eadem secundum numerum reparari. Item dicit in eodem. 4. d. 12. art. 2. q. 4. in corpore quaestionis, & in vii. parte, quaest. 77. arg. 5. quæ pars fuit opus eius vltimū & finale, vt apparet ex eius incomplexione.

22 Ad argumenta in contrarium dicendum quod cui libet rei repugnat esse nunc & prius cum media interruptione suæ entitatis, licet permanentibus non repugnet esse nunc & prius absque interruptione suæ entitatis, fieri autem nunc & prius respicit esse nunc & prius non absolute, sed cum interruptione suæ entitatis, quod fit enim prius non fuit per aliquod tempus, & ideo repugnat eidem rei, quod fiat prius & postea.

23 Ad secundum dicendum quod species angeli posset reparari absque reparatione eiusdem individui, & quod dicitur quod in vna specie angeli non potest esse nisi vnum individuum, vel vnum suppositum, potest dici quod imò, vel potest dici quod in vna specie non possunt simul esse plures angeli, possunt tamen esse successivè.

24 Ad tertium dicendum quod non est simile de esse in tempore, & de esse in loco, quia esse in tempore, vt nunc largè accipimus, est solum secundum coexistentiam, scilicet quia res est dum tempus est, siue mēsuretur tempore, siue non, & ideo tēpori vel parti temporis nihil potest deesse, nisi amittendo suum esse, quo amisso res non potest reparari, semper autem amittitur, nisi semper res sit, quia tempus semper est, esse autē in loco non est esse dum locus est, sed est habere aliquā habitudinē ad locū, vel secundum commensurationem, quod idem est quod esse in loco localiter, vel secundū alium ordinem, vt est de corpore Christi, quod est sub hostia sacramenti prout in precedentibus determinatum est. Cum igitur corpus absque amissione propriæ esse possit commensurari alicui loco, & habere aliquā aliam habitudinē ad locū distantem absque simili habitudine ad mediū, ideo idem corpus potest esse in locis distantibus absque eo quod sit in loco mediō.

25 Ad quartum dicendum quod licet annihilato mōdo nunc Deus esset idem qui prius, non tamen haberet eandem habitudinē extrinsecam ad res creatas quā habuit anteq̄ mundus fieret, quia etsi tunc nihil erat sicut & nūc, nihil esset annihilato mundo, & in hoc videtur esse eadem habitudo nunc & prius, tamen non est eadē propter interruptionē mediā qua Deus res creavit, & creatas cōservavit. Item non probat nisi quod sicut ante creationē mundi nihil fecit manēte ista habitudine, ita annihilato mundo nunc nihil faceret manente eadem habitudine, quod non est ad propositum eorum, sed ad oppositum. Si autē intelligatur quod eadem habitudo esset extrinseca in reparando nunc quæ fuit in creando, negadum est propter interruptionem.

26 Ad quintum de Aug. potest dici quod materia secundum se nullam habet actualementer entitatem, vel pluralitatem, sicut de se nullam habet actualementer entitatem, & ideo materia de se non potest esse vna cum alia materia vel diuersa ab ea secundum omnem vnitatem vel pluralitatem, quā habet à forma, vt magis infra patebit. Et ideo si annihilata esset materia hominis, & Deus eā repararet ipsa secundum se non posset dici eadem cum præcedente nec alia, tamen posset dici eadem ratione formæ cui vniiretur, quia eidem animæ secundum numerum vniiretur materia reparata, & illa quæ prius fuit.

27 Ad sextum dicendum quod si propria passio non differt realiter à suo subiecto, tunc subiectum nunquā est subiectivè sub diuersis propriis passionibus, quia si reparatur idem subiectum secundum numerum, puta homo idem reparabitur, & eadem passio, si verò passio differat realiter à subiecto, & maxime re absoluta, tunc passio corrumpitur

pra non poterit reparari eadem secundum numerum, sed alia, nec est inconueniēs quod idem subiectum vicissim sit sub diuersis passionibus solo numero differentibus maxime virtute diuina, & in illo casu intelligitur &c.

QVÆSTIO QVARTA.

Vtrum resurrectio mortuorū fiet in instanti, an in tempore.

Q Varto quaeritur, vtrum resurrectio mortuorum fiet in instanti, an in tempore. Et videtur quod in tempore. Primo per auctoritatem beati Aug. 20. de ciuitate Dei, cap. 19. vbi dicit quod mortui transiunt ad immortalitatem mira celeritate, sed iste transitus erit per resurrectionem, celeritas autem non est nisi in tempore, sicut & velocitas, ergo resurrectio fiet in tempore.

2 Item plures actiones inter se ordinem habentes non possunt esse simul, sed in resurrectione erunt multe actiones inter se ordinem habentes, scilicet collectio pulueris, formatio corporū, & emanatio eorum, ergo non poterunt esse simul, scilicet in eodem instanti.

3 IN CONTRARIUM est quod dicit Apostolus. 1. Cor. 5. mortui resurgent in monumento, & in istu oculi. Et Aug. vbi supra dicit quod in ipso temporis puncto rapiuntur obuiam Christo in aëra.

4 RESPONSIO. Quæstio ista vnum supponit & aliud quaerit, supponit quod omnes resurgent, & quaerit an resurrectio oim fiet in instanti, illud quod supponitur rationabiliter supponitur. Ad hoc enim ponendū cogimur auctoritate & ratione, auctoritate Apostoli primè 1. Cor. 15. dicentis, omnes quidem resurgemus, qui autē omne dicit nihil excipit. Ratio etiā ad hoc est quia mors est pena originalis peccati, à qua etiam beata Virgo immunis non fuit, & si illa non fuit immunis rationale est quod nullus homo immunis fiat à morte, si autē omnes moriuntur oportet dicere quod omnes resurgent, quia omnes pertinebunt ad generale iudicium. Quid autē fiet de illis qui tunc inuentur viui in aduentu Christi de quibus dicit Apostolus primè Thesalonicen. 4. quod rapiuntur in nubibus obuiam Christo in aëra, tenetur communiter, & sic tenet beatus Aug. vbi supra quod in ipso rapto moriuntur & corpora eorū resoluuntur & subito reparabuntur, & illud oportet dicere, quia electi non resurgent ad gloriā cum peccatis suis venialibus, ergo oportet illa peccata esse puniata ante resurrectionem, quia post resurrectionē non erit purgatorium in quo peccata venialia puniantur. Non videtur autem quod ante resurrectionē possint aliter puniri nisi in morte & per mortem, quare &c. Rationabile est ergo illud quod supponitur. Illud autem quod quaeritur potest habere duplicem intellectum vtrum scilicet resurrectio cuiuslibet fiet in instanti an in tempore. Aliud vtrum resurrectio non solum cuiuslibet secundum se sed omnium fiet non solum in instanti sed in eodem instanti, vel resurgent alii qui in vno instanti, alii verò in alio.

5 Quantū ad primum: intellectum aduertendum est primò quod sicut dicit Damascenus lib. 4. cap. vltimo, resurrectio est eius quod cecidit iterata resurrectio. In morte autē est triplex casus, cadit enim compositum per separationē animæ à corpore, cadit etiam corpus in quantum dissoluitur in elementa, cadit etiam materia in quā corpus resoluuitur per hoc quod diuiditur in diuersas partes & dispergitur, & ideo in resurrectione oportebit esse triplicem resurrectionem. Prima erit collectio partium seu puluerum dispersorum. Secunda erit formatio corporum. Tertia animatio eorum, vel econuersio quantū ad animationem & formationem. Primum istorum fiet per angelos & successivè, quod fiet per angelos apparet Mat. 24. vbi dicitur quod Christus mittet angelos suos cum tuba & voce magna & congregabunt electos eius à quatuor cæli ventis, & loquitur ibi de resurrectione, & hoc fiet rationabiliter quia corporalia administrari debent per spiritalia in his in quibus eorum operatio potest adhiberi. Quod autem fiat successivè & in tempore patet, quia omnis motus localis causatus à virtute creata necessario est in tempore, sed collectio partium seu puluerum per angelos fiet per motum localem ipsorum puluerum seu partium, fiet etiam per virtutem creatam, quia per virtutem angelicam, ergo fiet in tempore.

